

TEMİZ ÜRETİM (EKO-VERİMLİLİK)

4. KÜRESEL KAYNAK VERİMLİLİĞİ VE TEMİZ ÜRETİM AĞI KONFERANSI VE DÜNYA KAYNAKLAR FORUMU 12-16 EKİM 2015 TARİHLERİNDE İSVİÇRE’NİN DAVOS ŞEHRİNDE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Verimlilik Genel Müdürlüğü (VGM), Birleşmiş Milletler Sınâf Kalkınma Teşkilatı (UNIDO) ile Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından birlikte yönetilen Küresel Kaynak Verimliliği ve Temiz Üretim Ağı’nda (The Network for Resource Efficient Cleaner Production- RECPnet), 2013 yılı Mayıs ayından bu yana Türkiye’yi gözlemci üye statüsünde temsil etmektedir. Ulusal Temiz Üretim Merkezi fonksiyonunu üstlenen TÜBİTAK MAM Çevre ve Temiz Üretim Merkezi de, RECPnet ağında 2014 yılından beri gözlemci üye olarak temsil edilmektedir. RECPnet; küresel düzeyde, kaynak verimliliği ve temiz üretim alanında hizmet sağlayan 70’in üzerindeki kuruluşu bir araya getirmektedir. Bu ağın amacı, gelişmekte olan ülkelerde ve geçiş ülkelerinde, kaynak verimli ve temiz üretimin daha etkin ve yaygın bir şekilde uygulanmasının kolaylaştırılmasıdır. RECPnet üyeleri; çevresel, ekonomik ve sosyal olarak sürdürülebilir olan bir endüstriyel üretim modeli kapsamında çalışmalar yürütmektedir.

RECPnet ağı kapsamında yer alan ülkeler, bölgesel olarak; Arap Bölgesi, Afrika Bölgesi, Asya Pasifik Bölgesi, Latin Amerika ve Karayipler Bölgesi ile Doğu Avrupa, Kafkaslar ve Orta Asya Bölgesi olarak gruplanmıştır. Bölgesel oluşumlar sayesinde, ağ ve bilgi paylaşımının daha yerel bir düzeyden başlaması amaçlanmaktadır. Türkiye’nin de gözlemci

Sanayi ve Teknoloji Uzmanı Selin Engin

üye olarak yer aldığı Doğu Avrupa, Kafkaslar ve Orta Asya Bölgesindeki diğer ülkeler; Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Ermenistan, Hırvatistan, İsrail, İsviçre, Karadağ, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Moldova Cumhuriyeti, Romanya, Rusya, Sırbistan, Özbekistan ve Ukrayna’dır.

Bu kapsamda Bakanlığımız adına VGM’den Sanayi ve Teknoloji Uzmanı **Selin Engin** 12-16 Ekim 2015 tarihleri arasında İsviçre’nin Davos şehrinde gerçekleştirilen “4. Küresel Kaynak Verimliliği ve Temiz Üretim Ağı Konferansı” ve eş zamanlı olarak gerçekleştirilen “Dünya Kaynaklar Forumu”na katılım sağlamıştır.

4. Küresel Kaynak Verimliliği ve Temiz Üretim Ağı Konferansı’nın odak alanları; kaynak verimliliği ve temiz üretim alanındaki örnek uygulamaların paylaşılması yoluyla yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesidir. Konferans’ta ele alınan spesifik konular ise döngüsel ekonomi, düşük karbonlu üretim, kimyasalların yönetimi, su kaynakları, eko-endüstriyel parklar, atık yönetimi ve toplumsal cinsiyettir. Konferans, üst düzey yöneticileri, önde gelen uluslararası kaynak verimliliği ve temiz üretim uygulayıcılarını, kalkınma ve finans uzmanları yanında temiz üretim uzmanlarını bir araya getirmiştir.

Konferans kapsamında, RECPnet üyesi ülkeler bir araya getirilerek, kaynak verimli temiz üretim politika ve uygulamalarının değerlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve artırılmasına yönelik bilgi paylaşımı sağlanmıştır.

Söz konusu konferans kapsamında **12 Ekim 2015** tarihinde düzenlenen Doğu Avrupa, Kafkaslar ve Orta Asya Bölgesel Toplantısı'nda, **Selin Engin** tarafından VGM'nin temiz üretim alanında yürüttüğü faaliyetleri anlatan bir sunum gerçekleştirilmiştir. Aynı toplantıda ayrıca, TÜBİTAK MAM Çevre ve Temiz Üretim Enstitüsü'nü temsilen katılım sağlayan Araştırmacı **Ceren Tosun** tarafından Enstitü'nün yürüttüğü kaynak verimliliği ve temiz üretim projeleri katılımcılarla paylaşılmıştır. Konferans'ın son gününde, RECPnet başkanlığı ile ağ kapsamında yer alan 5 bölgenin yöneticiliği için tam üyeler

arasından seçimler yapılmıştır. Türkiye'nin içinde yer aldığı Doğu Avrupa, Kafkaslar ve Orta Asya Bölgesi yöneticiliğine Romanya Ulusal Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Merkezi Müdürü **Aida Szilagyi** seçilmiştir. RECPnet başkanlığına ise yapılan oylama ile Peru Temiz Üretim Merkezi Direktörü ve aynı zamanda Latin Amerika ve Karayipler Bölgesinin yöneticisi olan **Marcos Alegre** getirilmiştir. RECPnet ve konferans ile ilgili bilgilere www.recnnet.org adresinden ulaşılabilir.

Davos'ta "4. Küresel Kaynak Verimliliği ve Temiz Üretim Ağı Konferansı" ve eş zamanlı olarak **12-14 Ekim 2015** tarihleri arasında düzenlenen ve İsviçre Hükümeti'nin ev sahipliği yaptığı Dünya Kaynaklar Forumu, çeşitli hükümetler ve hükümet dışı organizasyonlar ile iş dünyası tarafından desteklenmiştir. Dünya Kaynaklar Forumu'na 108 ülkeden 600'ün

üzerinde temsilci katılım sağlamıştır. 2015 Dünya Kaynaklar Forumu'nun teması "Kaynak Verimliliğinin Döngüsel Ekonomi ile Artırılması" olarak belirlenmiştir. Bu kapsamdaki temel konular; "döngüsel ekonomi ve ayrışma", "teknolojik inovasyon, iş ve finans", "kaynak kullanımı için hedefler", "göstergeler ve karşılaştırmalar" ve "yaşam biçimleri ve eğitim"dir. Forum; genel toplantılar yanında eş zamanlı çalıştay ve bilimsel oturumlardan oluşan çok sayıda etkinliği kapsamıştır. 2015 Dünya Kaynaklar Forumu ile ilgili detaylı bilgiye <http://www.wrforum.org/events/wrf-2015/> adresinden ulaşılabilir.

TEMİZ ÜRETİM (EKO-VERİMLİLİK)

UNDP İLE YÜRÜTÜLEN “KOBİ’LERDE ENERJİ VERİMLİ ELEKTRİK MOTORLARININ KULLANIMININ TEŞVİK EDİLMESİ PROJESİ” PAYDAŞ TOPLANTILARI İSTANBUL VE ANKARA’DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 10. Kalkınma Planı Öncelikli Dönüşüm Programlarından “Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Programı” çerçevesinde, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile birlikte geliştirilen ve Küresel Çevre Fonu’na (GEF) sunulan Proje kapsamında detaylı istişare ve paydaş toplantıları, **28 Eylül - 2 Ekim 2015** tarihleri arasında İstanbul ve Ankara’da gerçekleştirildi.

Hazırlık çalışmaları kapsamında, projede görevlendirilen üç kıdemli uzman **Roland Wong, Egbert Liese** ve **Tülin Keskin** ile

UNDP sorumluları **Necmettin Tokur** ve **Birce Albayrak Coşkun**’un da aralarında bulunduğu heyet, VGM yetkililerinin de katılımıyla proje paydaşlarına bir dizi ziyarette bulundu.

KOBİ’lerde kullanılan verimsiz elektrik motorlarının piyasa dönüşümü ile daha verimli hale getirilmesini sağlamak üzere VGM tarafından yürütülen **KOBİ’lerde Enerji Verimli Elektrik Motorlarının Kullanımının Teşvik Edilmesi Projesi**’; beş bileşenden oluşmaktadır:

1. Türkiye’de yeni ve mevcut motorların enerji verimli hale getirilmesi için ilgili yasal çerçevenin güçlendirilmesi,
2. Elektrik motoru sektörü için uygun yönetim ve bilgi altyapısının geliştirilmesi,
3. TSE motor test laboratuvarlarının test imkânlarının geliştirilmesi,
4. Tek elden uygulanan bir mali destek mekanizmasının geliştirilmesi
5. Kapsamlı farkındalık ve eğitim programı uygulanması.

Bu bileşenlerin paydaşlar nezdinde detaylı görüşülmesi amacıyla gerçekleştirilen

toplantıların İstanbul ayağında ilk ziyaretler **28 Eylül 2015** tarihinde bankalara yönelik olarak düzenlendi. Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye İş Bankası A.Ş. ve Garanti Bankası'na yapılan ziyaretlerde proje uzmanları tarafından projeye ilgili bilgilendirme yapılarak, bankaların enerji verimliliği etütleri, enerji verimliliğine yönelik KOBİ'ler tarafından yapılan yatırımlara yönelik sağladıkları finansal araçlar ve koşulları hakkında bilgi alındı.

Proje heyetinin, elektrik motoru üreticileri ve önde gelen enerji verimliliği danışmanlık firmalarının projenin çeşitli bileşenlerine ilişkin değerlendirmelerinin ve projeye olası katkıları hakkındaki görüşlerinin alınması amacıyla **29 Eylül**'de düzenlediği toplantı ise İstanbul'da UNDP Bölge Ofisi'nde gerçekleştirildi. Proje heyeti dışında yerli motor üreticileri ve EVD firmalarının da katılım sağladığı toplantıda, firmalar sektördeki deneyimleriyle elde ettikleri çıkarımları ve projeye dair önerilerini de proje uzmanları ile paylaştı. Aynı gün öğleden sonra İstanbul Sanayi Odası yetkililerini yerinde ziyaret eden heyet, yetkililerle yaptığı görüşmede İSO'nun projeye sağlayabileceği katkılarla ilgili bilgi aldı.

İstanbul'daki toplantıların sonuncusu, **30 Eylül** tarihinde TSKB ile gerçekleştirildi. Proje uzmanları, VGM uzmanı ve TSKB yetkililerinin katılım

sağladığı toplantıda proje içeriği paylaşarak, TSKB'nin enerji verimliliği alanındaki çalışmaları ve sağladığı finansal destekler ile ilgili bilgi alındı.

Toplantıların Ankara ayağı Verimlilik Genel Müdürlüğü ev sahipliğinde **1 Ekim 2015** tarihinde gerçekleştirilen toplantıyla başladı. Verimlilik Genel Müdürlüğü Program Uygulama ve Destekler Dairesi Başkan Vekili **M. Hürol Mete**'nin başkanlığında yapılan toplantıda proje heyetine ek olarak Sanayi Genel Müdürlüğü ve Sanayi Ürünleri Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü ile Türk Standartları Enstitüsü Gebze Motor Test Laboratuvarı'ndan temsilciler de hazır bulundu. Proje bileşenlerinin değerlendirildiği toplantıda test laboratuvarı imkânları, motor denetimleri, Kayseri'de yürütülecek olan motor dönüşümü pilot projesi gibi konularda değerlendirmelerde bulunuldu.

Toplantılar kapsamında proje heyeti OSTİM OSB'de faaliyet gösteren bir KOBİ'ye ziyarette bulundu. Bu ziyaret kapsamında, enerji verimliliği, temiz üretim ve söz konusu proje hakkında bilgiler verilerek işletmenin bu konular hakkında görüşü alındı. Sonrasında işletmenin atölyesinde bulunan elektrik motorları incelendi.

İşletme ziyareti sonrasında proje heyeti Ankara Sanayi Odası'na geçti. Bu ziyaret

kapsamında, VGM Genel Müdürü **Anıl Yılmaz** genel olarak proje hakkında bilgilendirmede bulundu. ASO Yönetim Kurulu Başkanı **Nurettin Özdebir** ve ASO Genel Sekreteri **Yavuz Cabbar**'ın da katılım sağladığı toplantıda Temelli ve Sincan OSB'lerde yürütülen çalışmalar özetlenerek olası finansman model önerileri ele alındı. Toplantıya ASO 1. OSB'den enerji yöneticileri ile motor üreticilerinden temsilciler de katılım sağladı.

2 Ekim tarihinde gerçekleştirilen toplantıların ilki KOSGEB'de yapıldı. Toplantıda KOBİ Araştırmaları Daire Başkanlığı ve Eğitim Danışmanlık Müdürlüğünden yöneticiler ile Türkiye Kalkınma Bankası, OSTİM OSB ve TOSYÖV'den de temsilciler hazır bulundu. KOSGEB yöneticilerinin destek programlarının yapısı ve işleyişi hakkında proje uzmanlarına bilgi verdiği toplantı diğer paydaşların da bileşenler üzerindeki değerlendirmeleri ile devam etti.

KOSGEB'de gerçekleştirilen toplantının ardından, yine **2 Ekim** tarihinde Verimlilik Genel Müdürü **Anıl Yılmaz** başkanlığında kapanış toplantısı yapıldı. Toplantıda, İstanbul ve Ankara'da gerçekleştirilen tüm paydaş görüşmeleri genel olarak değerlendirildi. Söz konusu toplantılarda, gelen görüşler kapsamında proje için uygun olduğu düşünülen modeller üzerinde tartışılarak; projenin bundan sonraki adımları belirlendi.

Toplam süresi beş yıl olarak belirlenen ve 3,75 milyon dolarlık kısmı GEF katkısı olmak üzere kurumların aynı katkıları ile yaklaşık 30 milyon dolar bütçeye sahip olan projenin detaylı proje dokümanı Mayıs 2016 tarihinde GEF Konseyine sunulacak.

TEMİZ ÜRETİM (EKO-VERİMLİLİK)

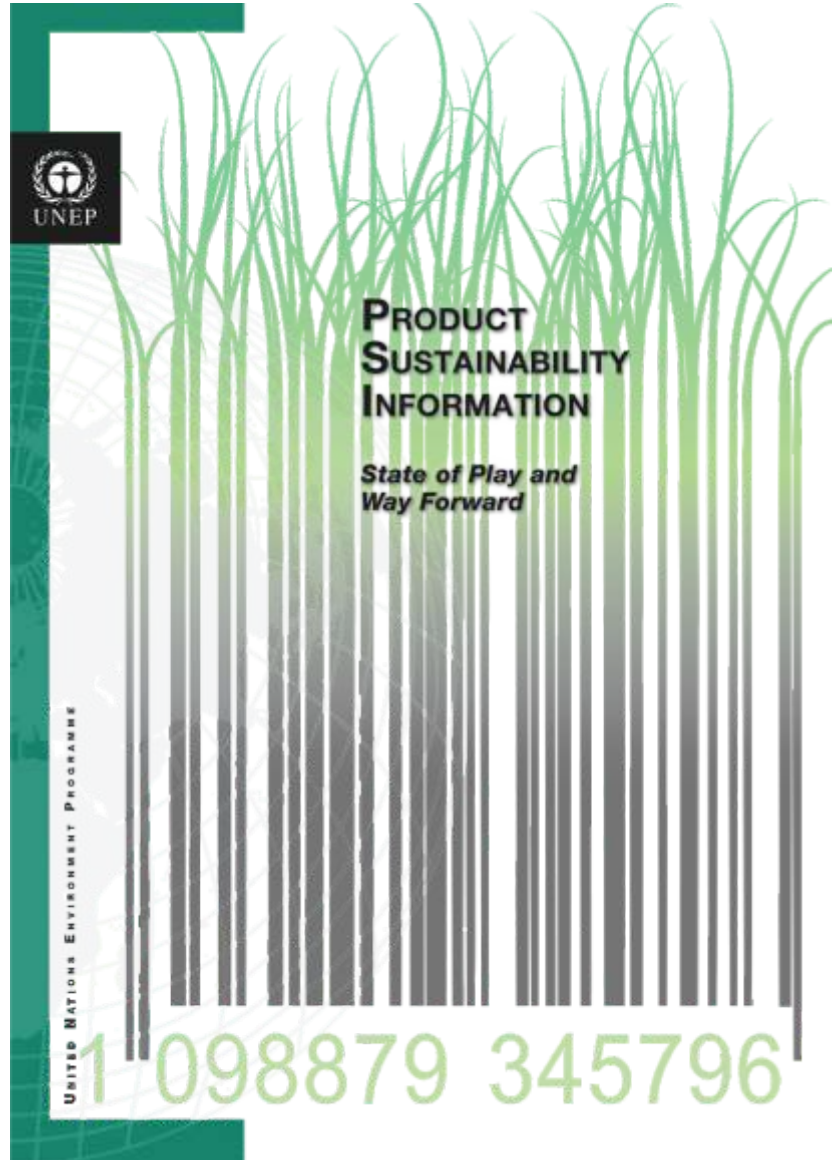
UNEP'TEN YENİ RAPOR: "ÜRÜNLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLGİLENDİRMESİ: MEVCUT DURUM VE GELECEK"

Özlem DURMUŞ / Sanayi ve Teknoloji Uzmanı (Verimlilik Genel Müdürlüğü)

Birleşmiş Milletler Çevre Programı Teknoloji, Sanayi ve Çevre Bölümü (UNEP DTIE) Haziran 2015 tarihinde "Ürünlerin Sürdürülebilirlik Bilgilendirmesi: Mevcut Durum ve Gelecek" Raporunu yayımladı.

Ürünlerin sürdürülebilirliğine ilişkin bilginin nasıl üretildiği ve paydaşlara nasıl aktarıldığını araştırmak amacıyla hazırlanan Rapor, öncelikle bu bilgiyi anlamaya ve aktarmaya yönelik temel güçlükler üzerine odaklanıyor. Rapora göre, ürün sürdürülebilirliği bilgisinin karmaşıklığının temelinde bir ürünün sürdürülebilirliğine atfedilen özelliklerin genellikle gözle görülmez oluşu yatıyor. Rapor bu konuyu kendinden örnekle şöyle açıklıyor: Herhangi bir okuyucu UNEP Raporu'nun basılı versiyonunu eline alıp okumaya başladığında, okumakta olduğu raporun çevresel etkileri; okuyucunun ilk bakışta fark edebileceği bir konu olmayıp kişinin ancak raporun yaşam döngüsü hakkında kısa bir fikir yürütmesi ile raporun yazarlarının bilgisayar, elektrik ve internet kullandığı, baskı işlemleri için kağıt, mürekkep ve enerjiye gereksinim olduğu, raporun geri dönüşümünün de birtakım çevresel etkiler yaratabileceği üzerine düşünebilmesiyle anlaşılabilir bir konu.

Rapor örneğinin basitliğini dikkate aldığımızda, tüketicinin milyarlarca farklı ürünün yaşam döngüsü hakkında fikir yürütebilmesini beklemek yerine, bir sürdürülebilirlik ölçü biriminin veya

aracının geliştirilmesine yönelik çaba ve isteklerin yoğunluğu anlam kazanıyor. Bu çabanın temelinde ise ürettiğimiz her şey ve gerçekleştirdiğimiz her eylemin yaşam döngüleri boyunca açığa çıkan emisyonları ve kaynak kullanımını (hatta bazen sosyal etkileri de) ve bunların değer verdiğimiz her şey (söz gelimi sağlığı, ekosistem, gelecek kuşakların kaynak ihtiyacı) üzerindeki etkilerini anlayabilme isteği yatıyor. Bu istek de oldukça karmaşık bir problemi doğuruyor: Milyarlarca farklı ürünün yaşam döngüsü zincirlerindeki her bir aşamayı nesnel olarak nasıl anlayacağız? Her bir emisyonun umursadığımız her şey (sağlığı, ekosistem, gelecek kuşaklar) üzerindeki etkilerini açıklayan çevresel mekanizmayı nasıl anlayacağız? Rapora göre bu karmaşıklık aşmanın tek yolu, gerçek ölçümlerin bir ölçüde sapmasına neden olabilese de konuyu uygun bir model ile basitleştirmek. Bu yüzden de asıl ve en temel güçlük, karmaşıklığı azaltırken sapmaları ve belirsizlikleri minimize edebilen etkin bir model bulabilmek. Bu arayışlar, 1980'li yılların sonunda, 1960'ların kaynak ve çevresel profil analizlerinden ilham alan ve Yaşam Döngüsü Değerlendirme (YDD) olarak adlandırılan bir yaklaşımın geliştirilmesi ile sonuçlanıyor. Yine Rapora göre YDD kavramı, ürünlerin sürdürülebilirliğine ilişkin değerlendirmelerden elde edilen tüm bilgilerin temelini oluşturuyor. Rapor ayrıca, YDD sonuçlarını hedef kitleye anlamlı bir biçimde aktarmanın güçlüğüne ve içerdiği muğlaklık ve belirsizlikleri aşmak için geliştirilen ve değerlendirilmeleri basitleştirmeyi ya da standardize etmeyi amaçlayan bir dizi ardıl araç ve yaklaşımın varlığına da dikkat çekiyor.

Raporda, 1990'lı yıllardan günümüze kadar ürünlerin sürdürülebilirlik bilgilendirmeleri için kullanılan yöntemler incelenerek, bu yöntemlerin tam YDD çalışmaları ya da kısmi YDD çalışmalarını içeren bazı ardıl araç ve yaklaşımlardan oluştuğu belirtiliyor. Ardıl araç ve yaklaşımlar; Çevresel Ürün Beyanları (Environmental Product Declaration, EPD), Ürün Kategori Kuralları (Product Category Rules, PCRs), tek bir konuya odaklanan ayak izi çalışmaları (karbon ayak izi, su ayak izi vb.) ve tanınmış bazı etiketleme sistemleri olarak gruplanıyor. Nihai ve ortak amaçları ürün sürdürülebilirlik bilgisini oluşturmak olan bu yöntemlerin tamamı ile kilit noktaları belirlemek, iyileştirme olanaklarını açığa çıkarmak, ölçmek, paylaşmak, iletişim kurmak ve çevresel etkileri yönetmek hedefleniyor. Rapor ayrıca bu yöntemleri bilimsel atlık ve iletişim kolaylığı açısından da değerlendiriyor. Rapora göre bilimsel atlığı kuvvetli olan yöntemler sırasıyla tam YDD çalışmaları ve Ürün Kategori Kuralları iken, iletişim kolaylığı açısından kuvvetli yöntemler ise tanınmış eko etiketler ve ayak izi çalışmalarından oluşuyor.

Ana paydaş grupları, ufukta görünen yeni oyuncular ve olası yenilikler de raporda dikkate alınan konu başlıklarından birini oluşturuyor. Ana paydaş gruplarını oluşturan kesimler ve ürün sürdürülebilirlik bilgilendirmesi konusundaki rolleri şu şekilde özetleniyor:

1) Tüketiciler (ve tüketici dernekleri):

Hangi bilgilerin güvenilir olduğunu ayırt edebilmek, ürünleri tüketirken bu bilgileri dikkate almak, yeni tüketim alışkanlıkları benimsemek ve marka sadakati konusunda tutum değişikliklerine gitmek.

2. Sivil toplum örgütleri, basın, sosyal medya: Yanlış/yanıltıcı bilgilendirme veya beyanların (greenwashing) takipçisi olmak, üreticiler ile etkileşime geçerek iyileştirmeler için ilham vermek, standartların belirlenmesine katkıda bulunmak.

3. Etiketleme/belgelendirme kuruluşları: Ürün grupları için kriterler geliştirmek, etiketleme/belgelendirme hizmetleri vermek ve bu etiket/belgelerin denetim ve kontrolünü sağlamak.

4. Markalar ve satıcılar: Ürünlerinin rekabet koşullarını anlamak, pazarlamada sürdürülebilirlik kavramını kullanmak, iyileştirme/geliştirme planları uygulamak.

5. Tedarikçiler: Veri sağlamak, daha sürdürülebilir tedarik yöntemleri kullanmak, tedarigi sağlanan ürünlere ilişkin değerlendirmeleri kontrol etmek.

6. Araştırmacılar ve danışmanlar: Yeni yöntemler, veri tabanları ve yazılımlar geliştirmek, üreticilerin sürdürülebilirlik programlarını uygulayabilmesine yardımcı olmak.

7. Kamu kurumları: Ulusal sürdürülebilirlik politikaları ve ürün politikaları oluşturmak ve uygulamak, şeffaf bir piyasa oluşumunu desteklemek, ticaretteki engelleri kaldırmak.

Rapora göre tüketicilerin sürdürülebilir tüketim konusundaki algı ve davranışları dünya çapında büyük farklılıklar gösteriyor. Greendex 2014 Araştırması'nın sonuçlarına göre, yeni gelişmekte olan ülkelerdeki tüketicilerin sürdürülebilir tüketim performansı gelişmiş ülkelerdeki tüketicilere kıyasla daha yüksek. Çin, Hindistan, Brezilya ve Arjantin'deki tüketiciler çevre konusunda daha duyarlı ve çevre üzerindeki etkileri ve sorumluluklarının daha fazla bilincinde, dolayısıyla çevre dostu ürünlerin satışı

TEMİZ ÜRETİM (EKO-VERİMLİLİK)

gelişmekte olan ülkelerde (özellikle Brezilya'da) daha yüksek. Toplam 18 ülkede yürütülen Greendex Araştırması'na göre, 2014 yılında 2012 yılına kıyasla tüketicilerin çevre dostu tüketim alışkanlıkları 9 ülkede artarken 5 ülkede azalmış. Araştırmaya konu ülkelerin tamamına yakınında kullanılmış ürünlere olan tercihlerde artış gözlenmiş ancak yine de tüketicilerin yeni ürünlere talebi kullanılmış ürünlere olan talepten daha yüksek. 18 ülkeden 17'sindeki tüketiciler bozulan/kırılan ürünleri yenisiyle değiştirmek yerine tamir ettirmeyi ve tek kullanımlık ürünler yerine yeniden kullanılabilir ürünleri tercih ettiklerini beyan etmiş. 2014 yılında kullanılmış ürünlere yönelik talebin en yüksek olduğu ülkeler Amerika ve Fransa iken en düşük olduğu ülke ise Rusya olmuş.

Ancak yine Rapor'a göre, diğer bazı çalışmalar ise ürünlerin sürdürülebilirliğine ilişkin yoğun bilgilendirme bombardımanının tüketicide kafa karışıklığı yaratabildiği ve tüketicinin konuya ilişkin ilgili tutumunu şüpheli hatta güvensiz bir tutum ile değiştirebildiğini gösteriyor (WEF 2009, Consumer International 2009). Örneğin 2007 tarihli Ipsos Reid Raporu, ABD ve Kanada'daki tüketicilerin ürünlerini "yeşil" ya da "çevre dostu" olarak niteleyen markalardan kaçındıkları ve ABD'deki tüketicilerin % 70'inin bu iddiaları sadece bir pazarlama taktiği olarak gördüğünü ortaya koyuyor. Avrupa'da ise ABD ve Kanada'ya kıyasla daha iyimser bir tutum gözlemlense de tüketicilerin devletin zorunlu etiketler ve standartlar yoluyla konuya müdahil olmasını talep ettiği belirtiliyor. Avrupa Komisyonu'na göre tüketicilerin % 72'si zorunlu karbon etiketlerini tercih ediyor.

Raporun hazırlanması sırasında, içlerinde Türkiye'nin de bulunduğu ve gelişmekte olan 10 farklı ülkede gerçekleştirilen saha çalışmalarının sonuçları, bu ülkelerdeki tüketicilerde genel bir şüphe ve güvensizliğin varlığına işaret ediyor. Örneğin Türkiye ve Hindistan'daki tüketiciler, çevre dostu ürünleri, gerçekte durum böyle olmasa bile, düşük performans ve yüksek fiyat ile ilişkilendiriyor.

Rapora göre, ürünlerin sürdürülebilirliği konusundaki mevcut etiket ve standartların fazlalığına rağmen kalite, kesinlik ve tutarlılıktan yoksun yeni araç, yöntem ve standartların giderek artması tüketicide daha fazla kafa karışıklığına neden olarak sorunu daha da derinleştiriyor. Sadece bu Rapor kapsamında incelenen 206 araca, Eko-etiket Endeksi ile izlenen 459 etiket ve Uluslararası Ticaret Merkezi'nin

Standartlar Haritası ile izlenen 170'in üzerinde standart eklenince günümüzde ürünlerin sürdürülebilirliği ile ilgili piyasada 600'den fazla aracın olduğu tahmin ediliyor. Bu araçların sayısının fazlalığı konuya verilen önemden ziyade, bölünmüşlüğü, olgunlaşmamışlığı ve mutabakat eksikliğinin bir göstergesi olarak yorumlanıyor.

Mevcut araçların % 81'i profesyonel kullanıcıları hedef alırken sadece % 12'si tüketicilerin kullanabileceği biçimde geliştirilmiş. Bu da profesyonel amaçla kullanılan araçlara olan talebin yüksekliğini ve tüketicinin hazır bilgiyi tercih ettiğini gösteriyor. Öte yandan, profesyonel araçların sayıca fazlalığı bu piyasanın henüz emekleme döneminde olduğunu gösteriyor ve geniş çaplı bir kriz ve durgunluğun bu sayıyı düşürebileceği beklentisini yaratıyor. Raporda özellikle, daha az sayıda standardize edilmiş ve etkili aracın varlığına ihtiyaç duyulduğunun altı çiziliyor.

Raporun sonuç bölümünde ise ürün sürdürülebilirlik bilgisinin karmaşıklığı ve paydaşların farklı çıkarları dikkate alındığında, mevcut araç / yöntem / etiket / standartların sayıca fazlalığı ve birbiriyle uyumsuzluğunun kafa karışıklığına ve etkisizliğe neden olduğu belirtilerek konuya ilişkin gelecekteki çalışmalar için dört tavsiye sunuluyor:

Tavsiye 1 (Liderlik Gereksinimi): Ulusal hükümetler, özel sektör girişimleri, farklı araçların kullanıcıları ve yöneticileri gibi farklı paydaşları temsil eden ve çıkarlarını uyumlaştıran, oyunun temel kuralları konusunda fikir birliği oluşturan çok taraflı bir organizasyonun liderliğine ihtiyaç vardır.

Tavsiye 2 (Yaşam Döngüsü Perspektifi): Konuyla ilgili belli başlı kuruluşların, çalışmaların uyumlaştırılabilmesi için yaşam döngüsü bazlı prensipleri kriter olarak benimsemeleri yönünde teşvik edilmeleri gerekmektedir.

Tavsiye 3 (Uyumlu Bir Küresel Vizyon):

Konuyla ilgili uluslararası çalışmalara yeni gelişen ve gelişmekte olan ekonomilerin temsilcilerinin daha fazla dâhil edilmesinin sağlanmasına ve sorunların çözümüne ilişkin dünyanın tüm bölgelerinin görüşünü yansıtacak bir dengenin kurulmasına ihtiyaç vardır.

Tavsiye 4 (Çok Bilgi Daha İyi Bilgi Değildir):

Çok bilginin az bilgiden daha değerli olduğu ve eko-etiketlerin tek çözüm olduğu görüşünün terk edilmesine, bunun yerine tüketici için anlamlı ve güvenilir bilginin ne olduğu konusunda uluslararası bir diyalog sürecinin geliştirilmesine gereksinim vardır.

Raporun tamamına <http://www.unep.org/publications/> adresinden erişilebilir.